

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**PEDAGOGIK OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM JARAYONINI
TASHKIL ETISHDA AMALIYOT BILAN UZVIYLIGINI TA’MINLASH
MASALALARI**

**Respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya
2024-yil, 15-oktyabr**

**Republic-wide scientific and scientific-technical conference
ISSUES OF ENSURING INTEGRATION WITH PRACTICE IN
ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN INSTITUTIONS OF
PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION
October 15, 2024**

**Республиканскую научно-техническую конференцию на тему
«РОЛЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ВЗАИМОСВЯЗИ С ПРАКТИКОЙ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»,
которая состоится 15 октября 2024 года**

JIZZAX – 2024

atamalarini mohiyatan farqlash, ularning lingvodidaktikadagi o'rni hamda ahamiyatini anglagan holda ishlab chiqish vazifasi ham mavjud.[2,43].

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, davlati tilini o'qitish jarayonida quyidagi tamoyillarga amal qilish lozim:

– ta'limning davlat, jamiyat, mehnat bozori va shaxs ehtiyojlariga mosligi; ta'lim va tarbiyaning yaxlitligi, barcha uchun teng va kafolatlanganligi; ta'lim turlari va bosqichlari o'rtasida uzluksizlik hamda ta'lim mazmuni uzviyligining ta'minlanganligi; gender tenglik va inklyuziv ta'lim olish huquqlarining ta'minlanganligi; ta'lim oluvchilarga yo'naltirilganligi va ta'lim oluvchilar shaxsi, intilishlari, qobiliyatlar hamda qiziqishlarining inobatga olinganligi.

Dars jarayonini ushbu tamoyillarga asoslangan holda tashkil etsakgina pedagog o'z oldiga qo'ygan maqsadiga erisha oladi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. К. Ражапова Нуткий кўникмаларни ривожлантиришга тизимли ёндашишнинг илмий-методик асослари. Педагогика фанлари бўйича фал.д-ри. (PhD) диссертацияси – Жиззах, 2022

2. F.Хамроев. Умумий ўрта таълим мактабларида фонетикага доир ўқув методик таъминотни такомиллаштириш. Педагогика фанлари бўйича фал.д-ри. (PhD) диссертацияси – Самарқанд. 2019.

3.https://www.researchgate.net/publication/347453391_THE_UNITY_OF_THEME_AND_IDEA_IN_FURQAT'S_WORK?

4.https://www.researchgate.net/publication/351048479_budushcheye_tekhnicheskoy_i_gumanitar_nauki?

5.https://www.researchgate.net/publication/351048479_budushcheye_tekhnicheskoy_i_gumanitar_nauki?

QISHLOQ XO'JALIGI SOHALARIDA KASBIY MULOQOTGA O'RGATISHDA INTERFAOL YONDASHUVNING O'ZIGA XOSLIGI

Nuratdinova Jupargul Satbayevna

Nukus davlat pedagogika instituti

2- bosqich doktoranti

Annotatsiya:

Tezis qishloq xo'jaligi yo'nalishlarining talabalari uchun kasbiy muloqotni o'qitishda interfaol yondashuvning o'ziga xosligiga bag'ishlangan. An'anaviy o'qitish usullarida asosiy e'tibor nazariy bilimlarga qaratiladi, bu talabalarining samarali muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirish uchun yetarli emas. Rolli o'yinlar, guruh loyihalari va muzokaralarni modellashtirish kabi interfaol usullar talabalarga agrar saho uchun muhim ko'nikmalarni rivojlantirishga imkon beradigan amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvni taklif etadi. Shuningdek, motivatsiyani oshirish, tanqidiy fikrlash va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish kabi interfaol yondashuvning psixologik va pedagogik afzalliklari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: *interfaol ta'lim, kasbiy muloqot, qishloq xo'jaligi yo'nalishlari, rolli o'yinlar, guruh loyihalari, muzokaralarni modellashtirish, muloqot qobiliyatlari, tanqidiy fikrlash*

Annotation:

The thesis is devoted to the uniqueness of the interactive approach in teaching professional communication for students of agricultural fields. Traditional teaching methods focus on theoretical knowledge, which is not enough to develop students' effective communication skills. Interactive methods such as role-plays, group projects and negotiation modeling offer a practice-oriented approach that allows students to develop skills important for the agricultural sector. Also,

the psychological benefits of the interactive approach, such as increasing motivation, developing critical thinking and teamwork skills. and pedagogical advantages are considered.

Key words: *interactive learning, professional communication, agricultural fields, role-playing games, group projects, negotiation modeling, communication skills, critical thinking.*

Zamonaviy qishloq xo'jaligi sohasi mutaxassislardan nafaqat chuqur amaliy bilim va ko'nikmalarni, balki rivojlangan kasbiy muloqot ko'nikmalarini ham talab etadi. Fermerlarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishida hamkasblar, hamkorlar, mijozlar va davlat idoralari bilan hamkorlik muhim o'rin tutadi. Biroq, an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha nazariy jihatlariga e'tibor qaratadi, muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish muhimligini yo'qotadi. Kasbiy muhitga endigina sho'ng'ishni boshlagan qishloq xo'jaligining birinchi kurs talabalari uchun interfaol o'qitish usullari kasbiy muloqot asoslarini rivojlantirish uchun samarali vositaga aylanishi mumkin.

Ta'limga interfaol yondashuv, jumladan, rolli o'yinlar, amaliy tadqiqotlar, vaziyatni simulyatsiya qilish va guruh loyihalari talabalarining ta'lim jarayoniga chuqur jalb qilinishiga yordam beradigan metodologiyadir. Ushbu ishimizda biz interfaol usullar qishloq xo'jaligi talabalariga yaxshiroq tushunishga, shuningdek, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga qanday yordam berishini ko'rib chiqamiz.

Qishloq xo'jaligi sohasidagi kasbiy muloqot sanoatning o'ziga xos xususiyatlari bilan belgilanadigan xususiyatlarga ega. Fermerlar, agronomlar, biznes hamkorlar, davlat amaldorlari va mijozlar bilan muloqot qilish nafaqat agrotexnik jihatlarni bilish, balki fikrni aniq ifodalash, samarali tinglash va muzokaralar olib borish qobiliyatini ham talab qiladi.

Masalan, agronomlar hosildorlikni oshirish bo'yicha o'z tavsiyalarini fermerlarga yetkaza olishi, qishloq xo'jaligi korxonalari rahbarlari esa yetkazib beruvchilar va xaridorlar bilan muzokaralar olib borishi kerak.

Qishloq xo'jaligi sohasining xususiyatlaridan biri - turli toifadagi vakillar bilan muloqot qilish zarurati: fermerlardan tortib yirik korporatsiyalar vakillarigacha.

Bu muloqot uslubida moslashuvchanlikni, turli vaziyatlarga moslashish va turli kasb va ta'lim darajasidagi odamlar bilan umumiy til topish qobiliyatini talab qiladi. Shu sababli, o'quvchilar o'qishni tugatgunga qadar ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishga vaqtlari bo'lishi uchun kasbiy muloqotga o'rgatish imkon qadar erta boshlanishi kerak.

Ma'ruza va seminar kabi an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha talabalarining ta'lim jarayonida faol ishtirok etishiga imkon bermaydi. Bu, ayniqsa, maktabdan keyin o'qishning yangi formatiga moslasha boshlagan birinchi kurs talabalari uchun to'g'ri keladi.

Natijada, talabalarda kasbiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun yetarli asoslar shakllanmasligi mumkin.

Qishloq xo'jaligining 1-kurs talabalarini o'qitishga an'anaviy yondashuvning asosiy muammolari quyidagilardan iborat:

- Ta'limning nazariy yo'nalishi:

Talabalar juda ko'p nazariy bilim oladilar, ammo amaliy muloqot ko'nikmalari kam.

- Amaliy tajribaning yetishmasligi: talabalar bilimlarini haqiqiy kasbiy vaziyatlarga yaqin sharoitlarda qo'llash imkoniyatiga ega emaslar.

- O'zaro muloqot qilish imkoniyatlari cheklangan: an'anaviy o'quv tizimida talabalarining guruh vazifalari yoki muhokamalar orqali bir-birlari bilan muloqot qilish imkoniyati kam.

Ushbu muammolar mutaxassislarni tayyorlashga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, chunki muloqot ko'nikmalarining yetishmasligi boshqa odamlar bilan o'zaro munosabatlar asosiy rol o'ynaydigan kasbiy faoliyatda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin.

O'qitishning interfaol yondashuvi - bu talabalarni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishga qaratilgan texnikadir. Interfaol usullarning asosiy g'oyasi shundan iboratki, talabalar nafaqat ma'lumot oladilar, balki material, o'qituvchi va bir-biri bilan faol munosabatda bo'lishadi.

Bu nafaqat nazariy bilimlarni yaxshiroq o'zlashtirish, balki kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi.

Qishloq xo'jaligi talabalari uchun kasbiy muloqotni o'qitishda interfaol usullardan foydalanish bir qator afzalliklarga ega:

- Faol ishtirok: Talabalar o'quv jarayoniga jalb qilinadi, bu esa yaxshiroq o'rganishga hissa qo'shadi.

Amaliy yo'nalish: Interfaol usullar haqiqiy kasbiy vaziyatlarni taqlid qilish imkonini beradi, bu esa talabalarning real sharoitlarga yaqin bo'lgan sharoitlarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

- Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: Talabalar vaziyatlarni tahlil qilishni, qaror qabul qilishni va o'z pozitsiyalarini bahslashishni o'rganadilar.

Jamoda ishlash: Guruh loyihalari va muhokamalari qishloq xo'jaligi mutaxassislari uchun ayniqsa muhim bo'lgan jamoda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

1. Rolli o'yinlar

Rolli o'yinlarda talabalar o'zlarining kasbiy faoliyatida duch kelishi mumkin bo'lgan vaziyatlarni taqlid qiladilar.

Misol uchun, bitta vaziyat o'g'it yetkazib beruvchilar bilan muzokaralar olib borish yoki fermerlarga qishloq xo'jaligi texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha maslahat berishni o'z ichiga olishi mumkin. Bu talabalarga nafaqat muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, balki amaliy muammolarni hal qilishni o'rganish imkonini beradi.

2. Keys tadqiqoti

Keys tadqiqoti - bu qishloq xo'jaligi mutaxassislari duch keladigan real yoki haqiqatga yaqin vaziyatlarni tahlil qilish.

Talabalardan vaziyatni tahlil qilish, yechim taklif qilish va uni asoslash taklif etiladi. Bu analitik, tanqidiy fikrlash va argumentatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi va yaxshi yechimlarni topish uchun hamkasblar bilan qanday hamkorlik qilishni o'rgatadi.

3. Guruh loyihalari va muhokamalari

Guruh loyihalari va muhokamalar orqali talabalar jamoa bo'lib ishlashni, muammolarni muhokama qilishni va yechim topishni o'rganadilar.

Bu, ayniqsa, kooperatsiya va jamoaviy ish muvaffaqiyat kaliti bo'lgan qishloq xo'jaligida muhim ahamiyatga ega.

4. Muzokaralarni simulyatsiya qilish

Muzokaralarni simulyatsiya qilish - bu talabalar sheriklar, mijozlar yoki davlat idoralari bilan muzokaralar stsenariylarini rol o'ynaydigan usul.

Bu muzokaralar olib borish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, suhbatdoshingizni tinglashga va murosaga kelishga o'rgatadi.

Kasbiy muloqotga o'rgatishda interfaol yondashuvning o'ziga xosligi shundaki, u o'quv jarayonini qishloq xo'jaligi sanoatining o'ziga xos xususiyatlariga moslashtirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, interfaol o'qitish usullari talabalarga muloqot to'siqlarini yengib o'tishga yordam beradi, bu ayniqsa o'qishni endi boshlayotganlar uchun muhimdir. Talabalar ishonchli gapirishni, o'zlarini ifoda etishni va boshqalar bilan samarali muloqot qilishni o'rganadilar. Bu ularga nafaqat o'qishlarida, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatida ham yordam beradi.

Qishloq xo'jaligi yo'nalishining talabalari uchun kasbiy muloqotni o'rgatishda interfaol yondashuv talabalarga nafaqat nazariy bilimlarni yaxshiroq o'zlashtirish, balki qishloq xo'jaligi sohasida ishlash uchun zarur bo'lgan muloqot ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beruvchi o'ziga xos va samarali metoddir. Rolli o'yinlar, amaliy tadqiqotlar, guruh loyihalari va muzokaralar simulyatsiyasi kabi interfaol usullar talabalarga kasbiy muhitga moslashishga va ularni haqiqiy muammolarni hal qilishga tayyorlashga yordam beradi.

Qolaversa, interaktiv tizim orqali kontent va tilning integratsiyasi ham til ko'nikmalarini, ham kasbiy kompetensiyalarni bir vaqtda rivojlantirishni qo'llab-quvvatlaydi va shu orqali talabalarni

qishloq xo'jaligidagi real muloqot muammolariga tayyorlaydi . Oxir oqibat, bunday yondashuv bitiruvchilarning jahon mehnat bozorida tobora ko'proq talab qilinayotgan kuchli kommunikativ kompetensiyalarga ega bo'lish zarurati bilan mos keladi.

O'qitishning interfaol usullaridan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, bu ayniqsa, endigina o'z faoliyatini boshlayotgan talabalari uchun juda muhimdir.

Umuman olganda, ushbu interfaol usullarning doimiy evolyutsiyasi talabalarni zamonaviy qishloq xo'jaligi amaliyotlari talablariga javob berishga tayyorlash uchun juda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Bulgakova O. et al. Formation of information-communication competence of the future agricultural engineering specialists at agricultural institutions of higher education //Engineering for Rural Development. – 2023. – T. 22. – C. 691-699.

2.Bazarovna Q. D. APPROACHES TO TEACHING AGRICULTURAL UNIVERSITY STUDENTS A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2023. – T. 3. – №. 3. – C. 49-54.

3.LAZARIEV O. et al. Definition of A Process of Forming Professional Communicative Competence of the Future Agrarian Experts.

4.Lotareva D. et al. Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences. – 2024.

5.Kutbiddinova R. A. et al. The Use of Interactive Methods in the Educational Process of the Higher Education Institution //International Journal of Environmental and Science Education. – 2016. – T. 11. – №. 14. – C. 6557-6572.

6. Borasheva A. The Crucial Role of Teacher Support in Enhancing Willingness to Communicate, Professional, Communicative and Lexical Competences //Pubmedia Jurnal Penelitian Tindakan Kelas Indonesia. – 2024. – T. 1. – №. 4. – C. 9-9.

7. Нуратдинова, Ж. (2024). Educational and professional content of teaching a foreign language in agricultural universities . Преимущества и проблемы использования достижений отечественной и мировой науки и технологии в сфере иноязычного образования, 1(1), 237–238. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/field-foreign-education/article/view/32662>

8.Nuratdinova Jupargul Satbaevna. (2023). METHODOLOGY OF TEACHING PROFESSIONAL COMMUNICATION IN A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS OF AGRICULTURAL EDUCATION FIELDS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(4), 63–67. Retrieved from <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/5030>

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNING TA'LIM SIFATIGA TA'SIRI

Yusupova Nafisa Xursanaliyevna
FarPI oliy matematika kafedresi assistenti

Anatatsiya:

Innovatsiya yuqori samaradorlikka ega yangiliklarni tatbiq etish, insonning yangi yoki avvalgi bilimlarini sifatliroq bo'lgan ko'rinishdagi intellektual faoliyat, ijodiy jarayoni, kashfiyotining yakuniy natijasi hisoblanib, ta'lim, fan va ishlab chiqarishning integratsiyasiga qaratilgan bo'ladi. Pedagogik innovatsiyalar ta'lim maqsadi, mazmuni, ta'limni tashkil etishning shakl va usullari, o'qituvchi va talabaning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish. Bir vaqtning o'zida innovatsiyalarni ta'limning tashkiliy, metodik va amaliy jihatlarida tatbiq etilishi ta'lim sifatini oshirishning asosiy vositasi hisoblanadi. Innovatsion jarayon yangilikni yaratish, ommalashtirish va tatbiq etish hisobiga ta'lim tizimini rivojlantirish jarayoni hisoblanadi.

Kalit so'zlar: inovatsiya, texnologiya, tashxislash, axborot olish, etalon.